

Verslag

De financiële organisatie van de geharmoniseerde peuteropvang

Op 20 juni 2018 organiseerden Sociaal Werk Nederland, Brancheorganisatie Kinderopvang en Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang een bijeenkomst over de financiële organisatie van de geharmoniseerde peuteropvang. Er waren zo'n 40 deelnemers uit het hele land, werkzaam bij grote en kleine organisaties voor peuteropvang, kinderopvang of gemeenten.

Welkom en inventarisatie

Na een welkom van Ernst Radius (SWN) inventariseerde Ed Buitenhek (Buitenhek Management en Consult) welke vragen volgens de deelnemers zeker besproken moeten worden. Vanuit de deelnemers werden onderstaande items genoemd:

- relatie met vve-beleid
- overgangsregelingen, met name in de nog niet geharmoniseerde gemeenten
- vraaguitval als gevolg van de harmonisatie
- opplussen van tegemoetkoming ouders, bijplussen subsidie bij exploitatietekort
- benchmark gemeenten (subsidieregelingen); is er 'het beste model'? Wat is de trend?
- ruimte gemeente voor eigen beleid
- goede bezettingsgraad voor gezonde exploitatie

Presentatie Ed Buitenhek

Ed schetste een beeld van de verschillende aspecten bij het vormgeven aan het geharmoniseerde peuterbeleid. Hierin kwamen ook de door deelnemers vooraf genoemde aspecten aan bod.

Highlights uit de presentatie¹ van Ed:

- 80% van alle peuters heeft recht op KOT.
- Aantal vve-peuters met recht op KOT is beperkt.
- Maximum uurtarief hele dagopvang is ontoereikend voor kortdurende peuteropvang.
- Gemiddeld tarief is nu € 7,80. Dat is iets hoger dan het fiscaal maximum, maar meestal niet kostendekkend.
- Gemeenten hebben grote mate van beleidsvrijheid als het om peuteropvang gaat, zolang het maar binnen de wettelijke kaders valt.
- De meeste gemeenten kiezen voor financiering in de vorm van subsidie 'geld volgt kind' (geld per kind en/of kwaliteitssubsidie).
- Driekwart van de gemeenten 'plust bij', dus geeft een extra tegemoetkoming op het uurtarief.
- Beleidskeuzes zijn medebepalend voor kosten (bv. bij iedere basisschool een peuterspeelzaalgroep betekent spreiding van peuters en wellicht een lagere bezettingsgraad).
- Gemeenten zijn niet verplicht om vve-ouders KOT te laten aanvragen.
- Vraaguitval blijkt uit onderzoek niet, maar tekent zich recent steeds meer af, zo blijkt ook uit de ervaringen van de deelnemers. 'Binnenhouden' is gelukt, 'binnenhalen' is veel moeizamer.
- Uitbreiding van vve-aanbod naar 16 uur wordt een probleem, omdat er vrijwel altijd sprake is van geïntegreerde peutergroepen (combinatie van kinderen met en zonder indicatie). Bovendien is het de vraag of ouders bereid zijn voor 16 uur te betalen.

¹ De volledige presentatie is bijgevoegd.

Hartekreet uit de zaal: door de administratieve rompslomp is de laagdrempeligheid van de peuterspeelzaal voor ouders verdwenen! De aanwezigen onderschrijven van harte het pleidooi voor één landelijke regeling voor peuters: een basisrecht op 16 uur opvang voor alle peuters, of op z'n minst één landelijke financiële regeling (KOT).

Gespreksronde

Na een korte pauze gingen de deelnemers in kleine groepjes met elkaar in gesprek. Zij maakten een korte inventarisatie van de stand van zaken in hun eigen organisatie en er was ruimte om ervaringen uit te wisselen. Bij de terugkoppeling aan het eind van de middag werden een aantal zaken onder de aandacht gebracht:

- Opvallend is de grote diversiteit in de manier waarop het peuteraanbod in Nederland is geregeld. Zoveel hoofden, zoveel zinnen...
- Ook veel verschillen in 'opplussen'. Een groepssubsidie voor kwaliteit heeft de voorkeur omdat die niet (of slechts gedeeltelijk) afhankelijk is van de bezettingsgraad.
- Op veel plaatsen terugloop in de bezetting. Lastig om een vinger te krijgen achter de redenen daarvan, maar de administratieve rompslomp en de vertraging die dit oplevert lijken ouders af te schrikken.
- Binnen de kaders van de Wet harmonisatie in combi met regelgeving vve is het zeer moeizaam een gezonde exploitatie te realiseren.
- Gepleit wordt voor bandbreedte bij het bepalen van de kaders voor de 16 uur vve. Dit wordt meegenomen naar de ronde tafel bijeenkomst met OCW op 25 juni, waaraan een aantal organisaties deelneemt.
- Pleidooi voor gelijk toegangsrechten voor alle peuters en vanaf 2 jaar.
- Pleidooi voor het creëren van mogelijkheden van gemeenten om ook de werkende minima met KOT extra tegemoet te kunnen komen.
- In een aantal organisaties worden cultuurverschillen tussen het peuterspeelzaalwerk en de commerciële kinderopvang ervaren. Regierol van gemeenten in wijken met lage SES wordt als lastiger ervaren nu peuteropvang een marktpartij is geworden.
- Kennis bij gemeenten over wet- en regelgeving niet altijd voldoende aanwezig. Gemeenten die van mening zijn dat opplussen niet mag of dat aanbesteden moet.

Afronding

Tot slot werden de aan het begin genoemde items doorlopen. De items die tijdens de presentatie niet expliciet aan bod zijn geweest worden alsnog kort besproken.

- Welke bezettingsgraad is rendabel? Dat valt niet eenduidig vast te stellen, hangt van je kosten en je tarief af. Wel is duidelijk dat een lagere bezetting betekent dat de vaste kosten door minder klanten moeten worden opgebracht om nog rendabel te zijn.
- Wat zijn de consequenties als een gemeente nog niet geharmoniseerd is? Als niemand bezwaar maakt (vanwege ongelijk speelveld ondernemers en/of beperking keuzevrijheid van ouders), lijken er vooralsnog geen consequenties aan verbonden te worden.
- Exploitatietekorten aanvullen door gemeente, mag dat? Het risico is dan groot dat er sprake is van staatssteun.
- Is er een benchmark van subsidieregelingen? VNG heeft een Model Subsidieregeling gemaakt, maar bottum line blijft dat een gemeente een aantal beleidskeuzes zelf moet maken. Dat is uiteraard ook afhankelijk van de lokale situatie. Het volume van het gesubsidieerde aanbod zit gemiddeld op 2 dagdelen van 3,2 uur.

De bijeenkomst werd afgesloten door Ernst, die bedankt voor de waardevolle input. Deze wordt meegenomen in het verdere verloop van het Ondersteuningstraject Harmonisatie 2018.